

Strategiplan for forskning og utvikling

Helse Nord-Trøndelag HF,
2008-2011

Unless you try to do something beyond what you
have already mastered, you will never grow

E. R. Osborn

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
1.1 <i>Bakgrunn</i>	3
1.2 <i>Hva legger vi i begrepene forskning og utvikling?</i>	3
1.3 <i>Nasjonale, regionale og interne føringer</i>	4
2. STATUS FoU-VIRKSOMHET	5
2.1 <i>Organisering av FoU</i>	5
2.1.1 <i>Struktur</i>	5
2.1.2 <i>Forskningsutvalg</i>	6
2.1.3 <i>Publikasjonsutvalg</i>	6
2.1.4 <i>Forskningsfond og oppdragsforskning</i>	6
2.1.5 <i>Samarbeidspartnere</i>	7
2.1.6 <i>Forskningskompetanse og aktivitet for perioden 2003-2007</i>	8
2.1.7 <i>Forskningsformidling</i>	8
2.2 <i>Styrke i dag</i>	8
2.3 <i>Svakheter</i>	9
3. MÅL	10
3.1 <i>Hovedmål:</i>	10
3.2 <i>Målsetninger og tiltak</i>	10
3.3 <i>Resultatmål fram mot 2011</i>	12
4. ØKONOMI	13
4.1 <i>Ressursbehov</i>	13

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

Forskning og utvikling er nødvendige forutsetninger for kunnskapsbasert pasientbehandling og er en lovpålagt oppgave for alle helseforetak.

Forskning er nødvendig for:

- Å gi befolkningen et best mulig helse- og omsorgstilbud på spesialistnivå
- Å øke ansatte sin kompetanse og evne til kritisk tenkning
- Å kunne vurdere og tidlig ta i bruk ny metodikk
- Å vite hva som er god og nyttig - og hva som er skadelig behandling slik at grunnleggende etiske verdier kan oppfylles
- Å bidra til gode dynamiske og spennende arbeidsplasser og dermed også til å beholde og rekruttere dyktig fagpersonell

Helse Nord-Trøndelag HF (HNT) har forskning som et av sine satsningsområder og forskning er et viktig strategisk virkemiddel i prioritering, styring og ledelse.

Strategiplanen skal innpasses regional (Helse Midt-Norge RHF) strategiplan for forskning og utvikling og tilpasses sentrale føringer og styringsdokumenter. Den skal samtidig ivareta HNTs egne behov og muligheter for forskning og utvikling og for samarbeidspartnere innenfor og utenfor regionen.

1.2 Hva legger vi i begrepene forskning og utvikling?

I henhold til OECDs Frascatiavtale er forsknings- og utviklingsarbeid **definert** slik:

Forskning og utviklingsarbeid (FoU) er kreativ virksomhet som utføres systematisk for å oppnå økt kunnskap – herunder kunnskap om mennesket, kultur og samfunn – og omfatter også bruken av denne kunnskapen til å finne nye anvendelser.

- **Grunnforskning** er eksperimentell eller teoretisk virksomhet som primært utføres for å skaffe til veie ny kunnskap om det underliggende grunnlag for fenomener og observerbare fakta, uten sikte på spesiell anvendelse eller bruk.
- **Anvendt forskning** er også virksomhet av original karakter som utføres for å skaffe til veie ny kunnskap. Anvendt forskning er imidlertid primært rettet mot bestemte praktiske mål eller anvendelser.
- **Utviklingsarbeid** er systematisk virksomhet som anvender eksisterende kunnskap fra forskning og praktisk erfaring, og som er rettet mot å fremstille nye eller vesentlig forbedrede materialer, produkter eller innretninger, eller å innføre nye eller vesentlig forbedrede prosesser, systemer og tjenester.

FoU-begrepet favner et vidt område og ulike prosjekttyper. Et gjennomgående krav er imidlertid at FoU-prosjekter skal ha en tilfredsstillende faglig kvalitet og frembringe ny kunnskap. FoU-virksomheten skal dokumenteres og publiseres både internt og eksternt.

Kompetansebegrepet:

Forskning blir ofte koblet sammen med kompetanseutvikling. Kompetanse defineres som en kombinasjon av kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Videre skilles det mellom realkompetanse og formalkompetanse. Formalkompetanse oppnås gjennom formaliserte studier og forskerutdanning. Realkompetanse oppstår som en kombinasjon av formalisert og erfaringsbasert kunnskap. Begge former for kompetanse er viktige delkomponenter i FoU-arbeidet.

1.3 Nasjonale, regionale og interne føringer

Det formelle grunnlaget for at Helse Nord-Trøndelag, skal drive forskning og utvikling er lov om spesialisthelsetjenester § 3-8 hvor forskning, fagutvikling og videre-/etterutdanning utgjør 2 av sykehusenes 4 lovpålagte oppgaver. Dette er utdypet i Ot.prp.nr.66 (2000-01) og i NoU 2005:1 "God forskning – bedre helse". I tillegg er det presisert i Regional Strategiplan for Forskning og Utvikling i Helse Midt-Norge RHF 2004-2010, Oppdragsdokument 2007 for Helse Midt-Norge 2007 og i Handlingsprogram 2007-2008 for Helse Nord-Trøndelag HF.

2. STATUS FoU-VIRKSOMHET

2.1 Organisering av FoU

2.1.1 Struktur

En FoU avdeling ble opprettet ved Sykehuset Levanger i 1999. FoU er nå organisert som en egen, gjennomgående avdeling i Helse Nord-Trøndelag under direktøren. Psykiatrisk klinikk har i tillegg etablert en Forsknings- og fagutviklingsenhet (FFE), gjennomgående for Sykehusene Levanger og Namsos.

FoU- avdelingen:

Avdelingens oppgave er å stimulere til, gi veiledning og støtte opp om forsknings- og utviklingsarbeid i helseforetaket. Avdelingen er rådgivende for FoU virksomhet og har saksbehandlingsansvar for foretaksledelsen og tilrettelegger styringsdata. Bibliotekene og Arken opplæring/kurscenter er lagt til FoU. Mer detaljert informasjon finnes på: www.hnt.no. FoU har følgende ansatte:

- Leder (100 %) med medisinsk doktorgrad og vitenskapelig veiledningskompetanse
- Rådgiver, assistentlege, Namsos (30 %) med medisinsk doktorgrad og vitenskapelig veiledningskompetanse
- Forskningssykepleier (50 %)
- Rådgiver FoU, Namsos (100 %)
- Sekretær (100 %)
- Rådgiver IKT (100 %)
- Rådgiver FoU/opplæring (100 %)
- Rådgiver FoU/fagutvikling (50 %)
- Rådgiver FoU/forebyggende helsearbeid (50 %)
- Bibliotekar Levanger (100 %)
- Bibliotekassistent Namsos (70 %)
- Statistiker med doktorgrad (20 %)
- Professor/spesialpsykolog (10 %)

Ved Sykehuset Levanger er det avsatt egne lokaler til FoU, mens slike lokaler mangler ved Sykehuset Namsos.

FFE:

FFE ble etablert i Psykiatrisk klinikk i 1998, med 4 personer i til sammen 3,0 stilling. Fra 01.01.04 ble det ansatt ny medarbeider i Namsos i 50 % stilling. Gruppen er sammensatt profesjonsuavhengig og har komplementære egenskaper. Alt arbeid utføres etter to føringer - faglig kvalitet og pasientrettigheter etter lovverket. FFEs hovedoppgaver er å bistå ved fagutviklingsarbeid som gjøres i psykiatrisk klinikk. Støtte og oppfølging av forskning i psykiatrisk klinikk ivaretas av både FFE og FoU.

Vitenskapelig ansatte:

Pr desember 2007 er det 11 vitenskapelige ansatte i HNT. Det er hovedsakelig 20 % stillinger som førstemanuensis innen gastrokirurgi (1), indremedisin (3), voksenpsykiatri (2), BUP (2) og FoU (3). For første gang fikk HNT i 2007 opprykk fra førsteamanuensis til professor i epidemiologi for en av sine ansatte.

2.1.2 Forskningsutvalg

Forskningsutvalget i Helse Nord-Trøndelag ble opprettet i 2005.

Forskningsutvalget ledes av FoU-leder og skal være en referansegruppe for administrerende direktør i spørsmål om forskning og skal gi råd om:

- tiltak for å øke omfanget av forskningen i HNT
- satsingsområder og områder hvor HNT kan bygge opp spisskompetanse
- fordeling av midler til forskning
- forskningsformidling

Følgende skal være representert i rådet:

- klinikkledelsen
- minst en ansatt med forskningskompetanse og minst en ansatt med høyskolebakgrunn
- pasienter/brukere
- NTNU
- HiNT

2.1.3 Publikasjonsutvalg

Publikasjonsutvalget i Helse Nord-Trøndelag, ble opprettet i 2007. Publikasjonsutvalget er et internt kontroll- og rådgivende organ for Helse Nord-Trøndelag.

Publikasjonsutvalget skal vurdere om vitenskapelige og populærvitenskapelige publikasjoner, rapporter og utredninger produsert av ansatte i HNT er i tråd med prosjektavtale og publikasjonsplan.

2.1.4 Forskningsfond og oppdragsforskning

Forskningsfondene ved Sykehuset Levanger og Sykehuset Namsos er slått sammen til et felles forskningsfond for Helse Nord-Trøndelag (kapital ca 3,7 mill kr).

Midler (i hovedsak avkastning av kapitalen) utdeles 1 - 2 ganger i året etter søknad. I tillegg finnes Egil Kjeldaas legat og Arnstads stiftelse ved Sykehuset Levanger og Nils Helsingens fond ved Sykehuset Namsos.

Sykehuset Levanger har siden 1995 hatt avtale om organisering av oppdragsforskning gjennom SINTEF Unimed.

Det er nå opprettet en felles organisering av oppdragsforskning i HNT gjennom Unimed Innovation AS ved SINTEF Helse – seksjon for klinisk forskning.

2.1.5 Samarbeidspartnere

Universiteter:

I alle doktorgradsprosjektene er det etablert samarbeid mellom den enkelte kandidat og universitet, vesentlig med det medisinske (DMF) og samfunnsvitenskapelige fakultet (SVT) ved NTNU. Flere forskere samarbeider også med de andre universitetene i Norge og universiteter i Europa, USA og Australia. Av de viktigste kan nevnes:

- NTNU/St. Olavs Hospital
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Bergen
- University of Bristol
- University of Oxford
- University of Melbourne

Samarbeidet med HUNT har hatt særlig stor betydning for forskningsaktiviteten i HNT.

Høgskoler:

Det er etablert et lokalt samarbeidsorgan mellom Helse Nord-Trøndelag HF og HiNT. Det er inngått en samarbeidsavtale mellom HNT og HiNT og mellom HNT og HiST.

Andre helseforetak i regionen:

Gjennom Regionalt Forskningsutvalg er det etablert et samarbeid mellom alle foretakene i regionen.

Kommunene i Nord-Trøndelag:

Utviklingsprosjekter har vært gjennomført i samarbeid med enkelte kommuner. FoU-samarbeid bør inngå som eget punkt i Basisavtalen mellom helseforetaket og kommunene.

Andre samarbeidspartnere:

Pasient-/pårørende-organisasjoner og forskningsorganisasjoner.

FoU samarbeider med Lærings- og mestringssenteret, HNT, for å ivareta brukernes interesser og behov for informasjon om forskning. På bakgrunn av tilbakemelding fra leder i brukerutvalget i forrige Strategiplan, vil det bli opprettet et forum for møte mellom brukerorganisasjoner og FoU. Brukerne er representert i HNTs forskningsutvalg.

FoU-aktivitet i HNT har over lengre tid vært underfinansiert, av den grunn vurderes det samarbeid med næringslivet og andre offentlige finansieringskilder.

2.1.6 Forskningskompetanse og aktivitet for perioden 2003-2007

PERIODEN 2003-2007	ANTALL:
Doktorgrader	6
Medline registrerte og andre vitenskapelige artikler (nivå 1 og 2) med ansatte i HNT på forfatterlisten	116
STATUS PR. DESEMBER 2007	
Post doc stipendiater	2
Førsteamanuensisstillinger – bistilling ved NTNU	11
Phd-kandidater	12
Ansatte med dr.grad/PhD	15
Ansatte med mastergrad	19
Tellende vitenskapelige artikler med ansatte i HNT på forfatterlisten	31

De fleste med doktorgrad er ansatt ved Sykehuset Levanger. Doktoravhandlingene er innen indremedisin, kirurgi, pediatri, psykiatri, laboratoriefag og øye. Under halvparten av de med doktorgrad er fortsatt aktive med forskning. Post doc stipendiatene er innen medisin/epidemiologi. Phd-kandidatene er innen BUP (4), psykiatri (4), kirurgi (3) og medisin (1). 7 av disse har Phd-stipend. Alle er knyttet til et institutt ved NTNU, men har under stipendiattiden også ansettelsesforhold ved HNT HF. Flere kliniske fag mangler forskningsaktivitet, og det mangler forskningsaktivitet på doktorgradsnivå blant høgskoleutdannede.

2.1.7 Forskningsformidling

I samarbeid med informasjonsmedarbeidere og FoU er det laget en mediestrategiplan for FoU. Det er behov for å endre denne til et realistisk nivå som gjenspeiler dagens aktivitet. Det er behov for mer konkret strategi i forhold til spredning av forskningsresultater til presse, populærvitenskapelige publikasjoner og Internett.

FoU har tavler for populærvitenskapelige presentasjoner av vitenskapelige artikler på flere steder i sykehusene. Disse er ment både for ansatte og publikum, og oppdateres jevnlig.

2.2 Styrke i dag

- Godt etablerte miljøer både i forhold til klinisk og epidemiologisk forskning
- Et nært samarbeid med HUNT forskningssenter/NTNU og HUNT biobank, gjennom utnyttelse av data og veilederkompetanse
- Flere ansatte har også ansettelsesforhold ved NTNU (antall)
- Et økende samarbeid med regionale og internasjonale høgskoler og universitet
- Generelt økende forskningsaktivitet med prosjekter av høy internasjonal standard.
- Det er opprettet flere validerte kvalitetsregistre (endepunksregistre). Bruddregister, hjerteinfarktregister, tromboseregister og slagregister. Register for schizofreni og demens er under etablering
- Egen kompetanse på forskningsmetodikk og statistikk
- Egen forskerutdanning for ansatte i HNT og HiNT

2.3 Svakheter

- Forsknings- og utviklingsarbeid er svært ulikt prioritert og organisert i de kliniske avdelingenes aktivitet
- Det blir ofte en konflikt mellom klinisk virksomhet og forskning på avdelingene, både når det gjelder bruk av tid, økonomi og personell
- For lite tverrfaglig klinisk forskning
- For lite kompetanse innenfor kvalitativ forskning
- Ingen bevisst personalpolitikk for å beholde ansatte med klinisk mastergrad og Phd

3. MÅL

3.1 Hovedmål:

Spesialisthelsetjenesten i HNT skal holde høy faglig standard som kan dokumenteres. Forsknings- og utviklingsarbeid i HNT skal bidra til at pasientene får best mulig utredning, behandling, omsorg og helserelatert livskvalitet gjennom:

- økt kunnskap og kompetanse blant de ansatte
- bedret evne til kritisk tenkning
- implementering og utvikling av nye behandlingsformer og metodikk
- kvalitetssikring av utførte rutiner
- evaluering av behandling og pasientopplæring
- fokus på forebygging
- rekruttering av dyktig personell

3.2 Målsetninger og tiltak

MÅL:	OVERORDNEDE TILTAK:
Innarbeide FoU-aktivitet som en naturlig del av alle kliniske avdelingers aktivitet	<p>Sette av nødvendige ressurser (tid, personell, økonomi) for å:</p> <ul style="list-style-type: none"> - implementere Strategisk Plan for Fagutvikling/kompetanseutvikling - opprette en stillingsbank (2-3 årsverk) for egne Phd/post.doc/forskerstillinger i HNT <p>I samarbeid med økonomiavdelingen og personalavdelingen, skal FoU aktivitet og kostnader kartlegges og rapporteres årlig (til NIFU STEP nasjonalt)</p>
Stimulere til tverrfaglig forskning, kvalitativ og pasientnær klinisk forskning	<p>Opprettholde og videreutvikle HNTs profesjonsuavhengige forskningsutdanning (GRUFF).</p> <p>Stimulere til 1-2 PhD prosjekter innenfor kvalitativ eventuelt blandet kvalitativ og kvantitativ metode</p> <p>Avsette stipendmidler for kortere perioder for å utarbeide prosjekter eller ferdigstille resultater og publikasjoner</p> <p>Gi støtte til og stimulere til Mastergradsstudiet for ansatte med høgskoleutdanning</p>
Styrke forskningssamarbeidet mellom Levanger og Namsos	<p>FoU må bidra til økt bevissthet om fordelene ved et slikt samarbeid og samtidig legge til rette for et strukturert samarbeid.</p> <p>Kvalitetsregistrene i HNT vil stimulere til økt samarbeid.</p>

Inngå avtaler og kontrakter med samarbeidspartnere ved universiteter, høyskoler og andre helseforetak i regionen, nasjonalt og internasjonalt	Bli bedre på å formalisere, eventuelt <u>kreve</u> formalisering av slike samarbeidsprosjekter. Utforme standardkontrakter for slike avtaler og gjøre dem tilgjengelig på nett.
Drive aktiv forskningsformidling i form av internasjonale artikler, artikler i fagtidsskrift og presentasjoner ved kongresser og møter, men også populærvitenskapelig formidling til ansatte, politikere og befolkningen generelt	<p>Videreutvikle og utvide FoU og dens akademiske støttefunksjoner (infrastruktur) i takt med økende forskningsaktivitet. Økt kompetanse på forskningsformidling og bruk av media, eventuelt innovasjon/næringsutvikling. Dette vil kreve nyansettelse.</p> <p>FoU aktivitet inkluderes i ansettelsesavtaler for utdanningsstillinger.</p> <p>"Forskningsforum i HNT" gjenopprettes og det settes opp en plan for møtene.</p> <p>HNT HF skal være representert på HMN RHF's årlige forsknings- og utviklingskonferanse</p>
Gjennom et aktivt og attraktivt forskningsmiljø, bidra til å stimulere og beholde egne ansatte samt rekruttere nytt fagpersonell	I samarbeid med personalavdeling lage avtaler og arbeidsplaner for yrkesløp over lengre tidsrom, etter avlagt akademisk grad.
Bygge opp nødvendig infrastruktur for FoU arbeid	<p>Etablere bedre tilgang til online tidsskrifter i samarbeid med HEMiT og HMN RHF</p> <p>Avsette lokaler til FoU aktivitet og dataundervisning ved Sykehuset Namsos</p>
Utvikle kultur hos ledere og medarbeidere for FoU arbeid	<p>Føring fra ledelsen og styret gjennom strategiplan og handlingsplan</p> <p>FoU skal være tema på lederutviklingsprogrammene på alle nivå</p> <p>Bruke FoU satsing i rekruttering av fagpersonell gjennom å fokusere på FoU aktivitet i presentasjon av klinikker og avdelinger og i stillingsutlysninger</p>
Utvikle og videreføre nettverk av samarbeidspartnere	<p>Videreføre og utvikle samarbeid med universitet, høyskoler, HUNT og brukerorganisasjoner.</p> <p>Opprette samarbeid og samarbeidsprosjekt med kommunene i Nord-Trøndelag</p>

3.3 Resultatmål fram mot 2011

Med bakgrunn i resultatmål for FoU foreslått av HMN RHF skal HNT ha:

- Minst 3 % av brutto driftsbudsjett avsatt til forskning og utvikling i 2011
- Minst 35 publikasjoner ² gjennomsnittlig pr. år i perioden 2008-2011
- Antall vitenskapelig ansatte til enhver tid:
  - Minst 15 doktorgradsstipendiater ¹, hvorav minst to med høgskolebakgrunn og minst en innen kvalitativ forskning
  - Minst 4 post doc stipendiater ¹
  - Minst 10 mastergradskandidater
-

¹ Stipendiater med ansettelsesforhold i HNT HF

² Publikasjoner med ansatte i HNT HF på forfatterlisten

4. ØKONOMI

FoU sitt totale budsjett for 2007 er ca 6 mill kroner.

Det foreligger ikke eksakte tall på hvor stor andel av brutto driftsbudsjett som i dag brukes til FoU aktivitet, men det stipuleres at HNT i 2006, brukte knapt 1 % av brutto driftsbudsjett til FoU-aktivitet i foretaket. Dette inkluderte blant annet FoU med bibliotek tjenester og kurs senter, FFE- enhet, FoU prosjekter ved de enkelte avdelinger og utgifter til eksterne veiledere og analyser. I tillegg kom eksternt finansierte prosjektmidler, kapital fra forskningsfond, fordypningstid og overlegepermisjoner. Oppdragsforskning ga inntekt til avdelinger og helseforetakets forskningsfond.

4.1 Ressursbehov

I tråd med nasjonale anbefalinger, vedtok Helse Midt-Norge i Regional strategiplan for forskning, at det skal avsettes 3 % av brutto driftsbudsjett i de lokale helseforetakene til FoU-aktivitet innen 2010.

FoU aktivitet må sikres realistiske rammebetingelser. For å nå de mål og resultatmål som er beskrevet i denne planen er det behov for økt finansiering av FoU aktiviteter opp til minst 2% av brutto driftsbudsjett, det tilsvarer en fordobling av dagens ressursbruk i perioden 2008-2010 (om man bruker samme modell for å estimere ressursbruken).

I forhold til dagens aktivitet er det behov for økte midler til:

- styrking av metode og veiledningskompetanse
- oppbygging av infrastruktur
- integrering av FoU arbeid i avdelingenes daglige aktivitet
- forskningsformidling
- stipend: doktorgradstipend og kortere stipend
- øremerket stipend for høgskoleutdannede

I enkeltprosjekter legges det stor vekt på å søke eksterne forskningsmidler.